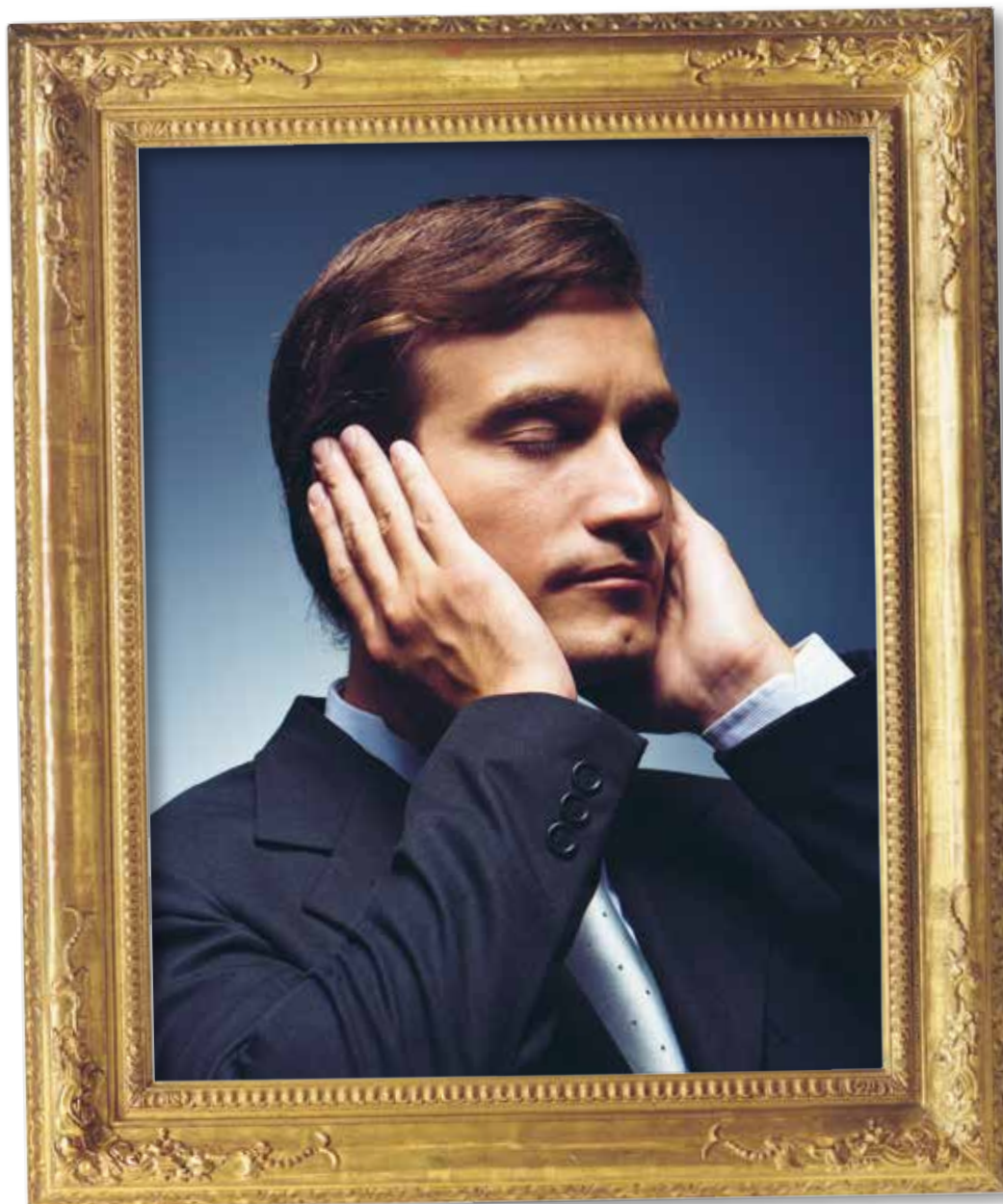

Om detta bör vi tala

Viktig information för dig som vill veta mer om livet efter döden

ALLMÄNNA ÄNKE- OCH
PUPILLKASSAN I SVERIGE

Ju förr desto bättre

Det finns ämnen man inte pratar om. Scenarier som man inte vill beröra, framför allt inte inom familjen. Och visst kan man leva med det. Det är det många som gör. Men frågan är bara vad som händer med familjens ekonomi den dagen när det händer som inte får hända. När någon dör.

Det sista man då vill tänka på är pengar. Ändå är det just pengar som kan vara nyckeln till en framtida trygghet, trots allt. Att våga tänka tanken och därefter planera för ett bra ekonomiskt skydd för dina nära och kära är inget mindre än ren och skär omtanke. Och ju förr du gör det, desto bättre blir det.

En väckarklocka för dig som vill sova lugnt om natten

För 25 år sedan ersattes änkepengen med en tidsbegränsad omställningspension. Under senare år har det skett stora förändringar och den livsvariga familjepensionen har i många kollektivavtal minskats eller tagits bort. Istället finns återbetalningsskydd som kan tas bort eller läggas till. Gruppförsäkringar och privata försäkringar finns kvar, men de kräver att det tas ett aktivt beslut. Samtidigt har många av oss blivit mer sårbara. Hushållens skuldsättning, nya familjebildningar och förändringar på arbetsmarknaden är tre exempel på vad som kan göra att ett dödsfall kan få allvarliga ekonomiska konsekvenser.

Det bästa skyddet är för de flesta att vara gifta. Som sambo har du ett sämre skydd. Alla par borde sätta sig ner vid köksbordet och ta livet av varandra med hjälp av ett rutat papper. Med andra ord, det är klokt att stanna upp och se över vilket skydd som finns innan något händer.

Rapporten "Efterlevande – skyddad eller skyddslös" En studie av efterlevandeskyddet i dag är framtagen av ekonomijournalisten **Annika Creutzer**. Den visar hur olika efterlevandeskydd förändrats under de senaste 25 åren och hur risken att stå utan skydd har ökat i samma takt, framför allt för kvinnor. Samtidigt har arbetsmarknaden förändrats och hushållens skuldsättning ökat.

STÄLL FRÅGAN REDAN IDAG. VAD HÄNDER OM JAG PLÖTSLIGT DÖR?

Kommer den du lever med att klara sig ekonomiskt? Hur blir det för barnen? Hur ser familjens ekonomi ut idag? Hur går det med det stora bolånet? Finns det någon som har rätt att få ut sitt arv omgående? Finns det ett företag och en kompanjon som behöver stöd för att kunna ta över företaget och lösa ut arvingarna? Frågorna kan vara många och ibland är det bra att ta en jurist till sin hjälp för att reda ut arvsfrågor.

Sex läxor för efterkloka

Varje familj är unik. Men för att ge en uppfattning hur sårbara vi ändå är generellt sett, har vi tagit fram sex fiktiva fall. De beskriver olika familjesituationer och följderna av att man inte har gjort några aktiva val, eller att valet blivit fel. Det är ingen rolig läsning. Men så här ser det tyvärr ut för många familjer idag. Men det positiva är att man snabbt och ofta med relativt små medel kan göra något åt situationen. Vänta inte, gör något redan idag. De flesta försäkringar blir dyrare ju äldre du blir.

Dessutom kan det krävas hälsoprövning och du vet aldrig vad du kan råka ut för framöver. Det är en tragedi när någon i familjen dör. Mitt i sorgen och saknaden kan det vara skönt att slippa akuta ekonomiska problem och få känna trygghet inför framtiden.

Ung egenföretagare med familj

Bosse är 35 år och elektriker med eget företag. Eva är 33 år och har en trekvartstjänst i en mataffär. De har två barn, tio och tolv år. Familjen bor i ett hus belånat till 2 miljoner kronor. Bosse arbetar mycket och har inte haft tid att sätta sig in i det där med pensioner. Han har satt av lite då och då men det är bara mindre summor och han har inget efterlevandeskydd i detta sparande.

Bosse dör

Eva får omställningspension och förlängd omställningspension i sammanlagt två år. Barnen får barnpension i åtta respektive tio år. De kommer troligen inte att ha råd att bo kvar.

VAD BORDE DE HA GJORT?

Bosse och Eva borde ha tecknat ett temporärt familjeskydd på till exempel 120 000 kronor per år som gäller till yngsta barnet fyller 20 år samt livförsäkringar på 1 miljon kronor vardera för Bosse och Eva.

Pensionärsparet

Ulf och Karin har varit gifta i 20 år. Ulf är i dag 68 år och Karin 66 år. Ulf slutade arbeta för fyra år sedan och har redan tagit ut en hel del tjänstepension. Han har en så kallad tiotaggarlösning och har därmed avstått från familjepensionen. Karin har lägre pension och får utfyllnad med garantipension. De har en villa och ett fritidshus. Båda husen är i stort sett obelånade. Det finns inget testamente. De har ett barn var sedan tidigare.

Ulf dör

Ulfs dotter får genom arv halva boet. För att klara det måste Karin omgående sälja det ena huset. Dessutom får hon mindre än halva sparkapitalet kvar eftersom hon valt att behålla andra värdeföremål, bil med mera. Karin får ingen änkepension och ingen omställningspension. Hon får ut ett mindre belopp från TGL. Frågan är om Karin, med sin låga pension, kan klara alla utgifter när arvet är skiftat?

VAD BORDE DE HA GJORT?

De borde ha tecknat livförsäkringar för varandra. Ulf borde ha tecknat en livförsäkring på 2 miljoner kronor till förmån för Karin. Karin borde ha tecknat en livförsäkring på 1 miljon kronor till förmån för Ulf.

Unga samboparet

Albin och Rita är sambo och båda är 32 år. De har köpt en bostadsrätt tillsammans för 3 miljoner kronor och har lån på 2,5 miljoner kronor. Bostadsaffären gick snabbt och de trodde de skyddade sig när de tog ett bolåneskydd via banken. De har inget testamente.

Rita dör

Bolåneskyddet löses ut och den täcker Ritas del av lånet, 1,25 miljoner kronor. Albin har kvar sitt lån på lika mycket. Ritas bror ärver henne. Det innebär att han har rätt till halva värdet på lägenheten, alltså 1,5 miljoner kronor. Om Albin vill bo kvar måste han få ett lån till. Denna gång på 1,5 miljoner kronor. Det är tveksamt om banken vill gå med på det. Om han väljer att sälja lägenheten ska han dela det han får med Ritas bror. När lånet är betalt har Albin kvar 250 000 kronor (minus eventuell vinstskatt, mäklararvode och dylikt). Med nya bolåneregler kan Albin köpa en bostad för högst 1,25 miljoner kronor.

VAD BORDE DE HA GJORT?

De borde ha gift sig eller skrivit testamente. Dessutom borde de ha tecknat livförsäkringar på 1,5 miljoner kronor vardera.

Ensamstående förälder

Linda är 29 år och ensam mamma med två barn, fem och sju år. Linda och hennes syster Mia står varandra nära och Linda vet att om något händer henne är systemen beredd att ta hand om barnen. Linda arbetar på ett it-företag som assistent och Mia pluggar till läkare och är klar om fem år. Linda har tjänstepension med återbetalningsskydd enligt privat avtal, men ännu har det inte blivit så mycket på pensionskontot. Hon har bara en mindre buffert på banken.

Linda dör

Barnen får högre allmän barnpension tills de är 19–20 år och Mia får underhållsstöd för barnen. Lindas inbetalade pension ger dem ungefär 1 000 kronor i månaden i fem år. Mia kan inte ta över Lindas bolån eftersom hon inte har några inkomster. Får de tag i en hyreslägenhet kan de troligen få bostadsbidrag.

VAD BORDE HON HA GJORT?

Linda borde ha tecknat ett temporärt familjeskydd på 120 000 kronor per år med Mia som förmånstagare samt en livförsäkring på 1,5 miljoner kronor med barnen som förmånstagare.

Familjen storstadspuls

Sara, 42, och Peter, 48, är gifta och har två barn, 13 och 15 år gamla. Sara arbetar 75 procent på bank och Peter är konsult i ett stort internationellt företag. Peter reser mycket i sitt jobb och Sara tar hand om allt det praktiska. De köpte nyligen sitt drömhäus i en närförort till storstaden för 10 miljoner kronor. Villan är belånad "till skorstenen" och de har bolåneskydd via banken.

Peter dör

Peter hade kollektivavtal och familjen får full TGL. Men Peter hade valt bort återbetalningsskyddet i sin tjänstepension så familjen får inget av det han har satt av till pension. Sara får omställningspension i två år och barnen får allmän barnpension. För att kunna bo kvar måste Sara klara av bolånet som nu är på 4 miljoner kronor.

VAD BORDE DE HA GJORT?

Peter borde ha tecknat ett tidsbegränsat familjeskydd på 240 000 kronor per år med Sara som förmånstagare, kanske som bruttolöneavdrag via arbetsgivaren? Dessutom borde Peter och Sara ha tecknat livförsäkringar på 4 respektive 2 miljoner kronor vardera med varandra som förmånstagare.

Kompanjonerna

Titti, Ture och Tomas har ett arkitektföretag tillsammans. Efter många tuffa år går företaget nu bra och omsätter 7 miljoner kronor med en vinst på 1 miljon kronor.

Ture dör

Titti och Tomas vill kunna driva företaget vidare. De har investerat så mycket arbete i företaget och det börjar äntligen ge vinst. De vill absolut inte behöva börja om på nytt. Det innebär att de behöver kunna köpa ut Tures arvtagare, som är hans tre syskon, ur företaget. En värdering baserad på de senaste årens goda siffror gör det omöjligt för Titti och Tomas att klara det.

VAD BORDE DE HA GJORT?

De borde ha skrivit ett kompanjonavtal med förköpsrätt för kompanjonerna och tecknat kompanjonförsäkringar.

- Titti – en försäkring på Ture och en på Tomas liv.
- Tomas – en försäkring på Titti och en på Tures liv.
- Ture – en försäkring på Titti och en på Tomas liv.

Bolagets värde är 9 miljoner kronor.

När Ture dör, betalas det ut 1,5 miljoner kronor till Titti och 1,5 miljoner kronor till Tomas, vilket gör att de kan köpa ut Tures syskon.

Hur är du försäkrad i dag? Hur vill du vara försäkrad i morgon?

Börja med att se över vilka livförsäkringar som finns, vad de ger och till vem. Är det rätt form av försäkring? Är det rätt förmånstagare? Är det ett tillräckligt belopp? Vilka efterlevandeskydd finns det i olika pensionssparande? Behövs det ett återbetalningskydd eller är det bättre att få högre egen ålderspension? Eller är det tvärtom – den med högst inkomst kanske borde lägga till skyddet? Vilket skydd finns utan att du själv gjort något? Från det allmänna? Från anställningen? Hur förändras dessa skydd över tiden?

SKRIV TESTAMENTE!

Ett bra skydd är att ha skrivit testamente. Genom ett testamente finns det möjlighet att påverka fördelning av arv och därmed ge anhöriga ett bättre skydd. Varje situation är unik, det bästa är att låta en familjerättsadvokat hjälpa dig. Det kostar kanske några tusen kronor, men om något händer är det väl använda pengar.

GIFT ER!

De allra flesta par får ett bättre skydd om de är gifta. Det underlättar både vid arv och vid separationer. Det är helt enkelt en bra juridisk pakettlösning med ett av de allra äldsta och mest beprövade avtalen. De tillgångar som inte ska kunna delas kan skyddas med ett äktenskapsförord.

FÖRSÄKRA DIG!

Det finns många sätt att skydda anhöriga. Här är sju vanliga skydd:

1. Efterlevandeskydd i det allmänna systemet
2. Allmänt efterlevandeskydd på arbetsmarknaden
3. Tjänstegrupp-liv, TGL
4. Efterlevandeskydd kopplat till intjänad tjänstepension
5. Familjeskydd i kollektivavtal
6. Privat pensionssparande
7. Privata försäkringar utan koppling till pension

1. EFTERLEVANDESKYDD I DET ALLMÄNNA SYSTEMET

- Änkepension som gifta kvinnor kan få livet ut. Änkepensionen är egentligen avskaffad men en del kvinnor omfattas av övergångsregler. Medelbeloppet för änkepension är i dag ungefär 3 500 kronor i månaden.
- Omställningspension får den som är under 65 år och gift, registrerad partner eller sambo med gemensamma barn. Omställningspension ges vanligen under ett år men finns det små barn går det att få förlängd omställningspension till yngsta barnet är 12 år. Medelbeloppet för omställningspension är i dag ungefär 7 600 kronor i månaden.
- Barnpension får efterlevande barn upp till 18 års ålder, vid studier som längst till juni det år barnet blir 20 år. Barnpensionen baseras på den avlidne förälderns intjänade pension. I dag är medelbeloppet ungefär 2 500 kronor i månaden.

2. ALLMÄNT EFTERLEVANDESKYDD PÅ ARBETSMARKNADEN

Alla som är offentligtanställda har ett efterlevandeskydd baserat på lönen. Beloppen skiljer sig mellan avtalet för statsanställda och avtalet för kommun- och landstingsanställda men i båda avtalen gäller att det blir högre ju högre lönen är. Efterlevandeskyddet betalas ut under fem-sex år. Det finns också en barnpension.

Privatanställda tjänstemän med högre lön har enligt det äldre avtalet, ITP2, en familjepension. Detta efterlevandeskydd kan väljas bort, och då blir den anställdes egen pension större.

3. TJÄNSTEGRUPPLIV, TGL

Alla anställda som omfattas av ett kollektivavtal har en tjänstegrupplivförsäkring, TGL. Den ger ett skattefritt engångsbelopp till efterlevande. Villkoren varierar något mellan de olika kollektivavtalen, bland annat vad som gäller för sambo.

4. EFTERLEVANDESKYDD KOPPLAT TILL INTJÄNAD TJÄNSTEPENSION

Vi lever i en tid där många har del av både nya och gamla kollektivavtal. Villkoren kan alltså variera för olika delar av tjänstepensionerna. Det finns möjlighet att välja, eller välja bort, ett återbetalningsskydd som är kopplat till storleken på det kapital som finns i pensionen. Det ger därmed ett svagare skydd för unga familjer och äldre pensionärspar. Priset för återbetalningsskyddet är att inte få del av arvsvinster, och därmed blir pensionen lägre.

5. FAMILJESKYDD I KOLLEKTIVAVTAL

Valbart familjeskydd finns i kollektivavtalen på det privata området. Den anställda kan välja belopp och utbetalningstid. Kostnaden för detta dras från ditt tjänstepensionssparande. För 200 kronor om året kan en 40-årig anställd ge sin familj ett skydd som ger cirka 3 700 kronor i månaden i fem år. Det är få, under 2 procent, som väljer familjeskydd. Ett annat sätt att skydda familjen är genom bruttolöneväxling. Den anställda avstår en del av lönen mot att arbetsgivaren betalar livförsäkring eller familjeskydd. En annan form av löneväxling är att arbetsgivaren varje månad gör ett bruttolöneavdrag. Avdraget görs som kompensation för en skattepliktig eller skattefri förmån.

6. PRIVAT PENSIONSSPARANDE

I privata pensionsförsäkringar är det oftast möjligt att välja ett återbetalningsskydd. Det individuella pensionssparandet, IPS, är inte en försäkring utan kapitalet ingår i dödsboets tillgångar och tillfaller

arvingarna. Det avdragsgilla pensionssparandet fasas nu ut, men pengar som redan är sparade finns kvar i fribrev. Dock finns avdragsgillt pensionssparande kvar för den som har enskild näringsverksamhet eller i sitt arbete inte får avsättning till tjänstepension. Skatteverket ger information om rätt till avdrag.

För att lägga till eller ta bort ett återbetalningsskydd ska den försäkrade vända sig till försäkringsbolaget. För att lägga till återbetalningsskydd kan det krävas en hälsoprövning.

7. FÖRSÄKRINGAR UTAN KOPPLING TILL PENSION

Det finns olika typer av livförsäkringar som alla har det gemensamt att de garanterar att efterlevande får ett visst, på förhand bestämt belopp. Det spelar alltså inte någon roll hur mycket någon har sparat vid dödsfallet till skillnad mot återbetalningsskydd, vilket är kopplat till inestående pensionsmedel.

Skillnaden mellan återbetalningsskydd och efterlevandeskydd illustreras i grafen nedan.

Den röda linjen visar en pension med återbetalningsskydd. Den ger tidigt i livet inget eller mycket lite till en efterlevande. Vid pensionsinträdet är kapitalet som störst för att sedan, med pensionsutbetalningarna, falla.

Livförsäkringen illustreras med den gröna linjen. Den ger ett försäkringsbelopp så länge som det är bestämt enligt försäkringsavtalet.

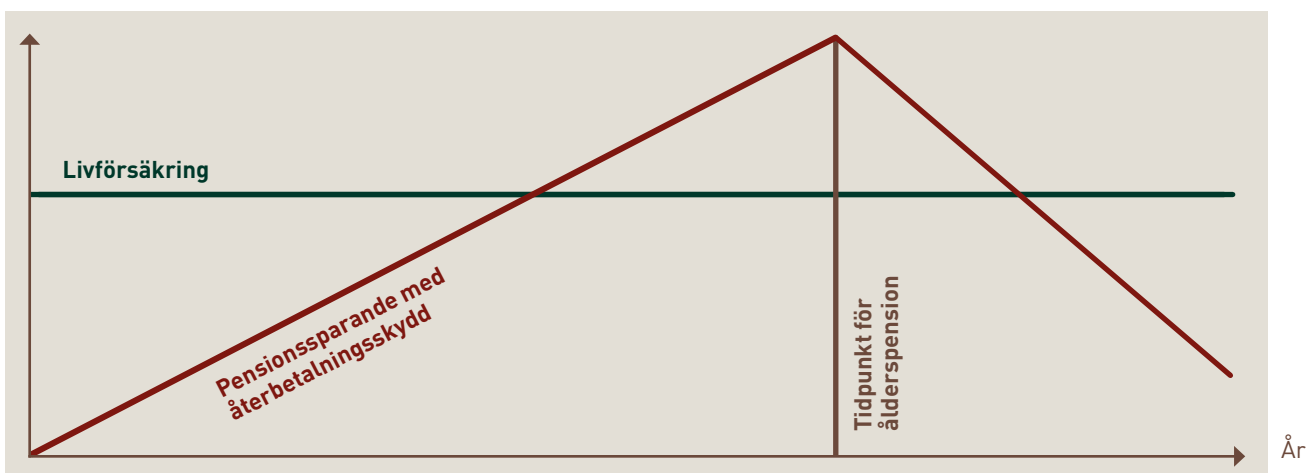
Fördelen med en livförsäkring är tryggheten att veta exakt vad de efterlevande får vid ett dödsfall. Återbetalningsskyddet är störst vid pensionstillfället, en tid i livet då troligen behovet är mindre än både tidigare och senare. Ett återbetalningsskydd betalas vanligen ut under fem år, medan livförsäkringens utbetalning kan anpassas efter behoven.

Utbetalningen kan vara ett engångsbelopp eller ett fast belopp per månad under ett valfritt antal år. Dessutom kan det tillkomma återbäring.

Grupplivförsäkringar

Det är vanligt att teckna en grupplivförsäkring genom facket och ibland ingår försäkringen i fackföreningsavgiften. Den kan också erbjudas genom en bank, arbetsgivare, förening eller liknande. Fördelen med en grupplivförsäkring är att den oftast bara kräver en förklarad hälsodeklaration. En annan fördel är att premien är låg i förhållande till försäkringsbeloppet. Nackdelen är att försäkringsbeloppen inte brukar vara så höga.

Försäkringsbelopp / försäkringskapital

Tidpunkt för tecknande

Individuella livförsäkringar

En livförsäkring är ett enkelt och säkert efterlevandeskydd. Den betalas ut när den försäkrade dör, med ett bestämt belopp. Fördelen är att försäkringsbeloppet kan, liksom längden på försäkringstiden anpassas efter behoven. Försäkringen kan betalas ut som ett engångsbelopp, vara tidsbegränsad eller livsvarig. De två sistnämnda kallas ofta för familjeskydd eftersom man kan se dem som en pension. Beloppet kan exempelvis sättas utifrån bolånets storlek, förväntad kostnad för att lösa ut särkullbarn, ersätta vanliga månadsutgifter eller andra stora behov som kan komma efter den försäkrades död.

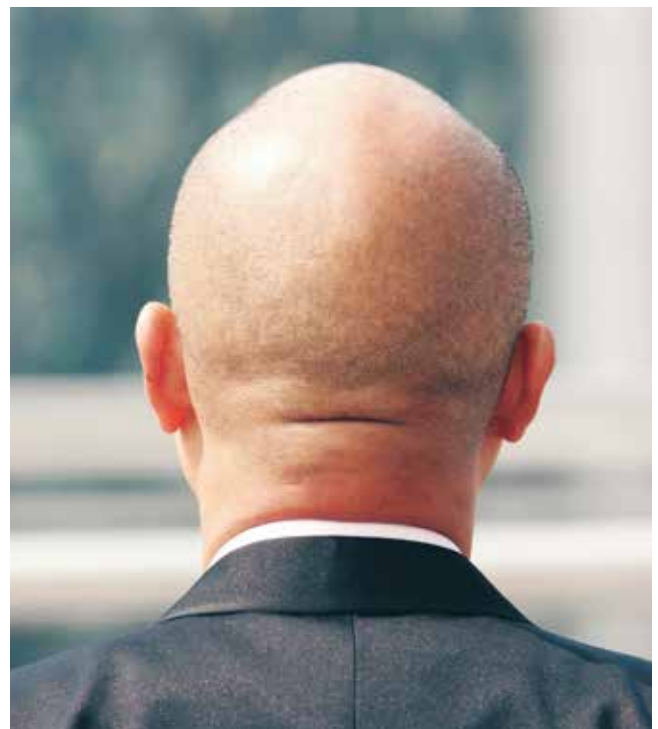
En annan fördel är att det i vissa fall går att välja förmånstagare. Nackdelen är att den som inte klarar hälsoprövningen kan få högre premie eller nekas försäkringen. Utbetalning från en livförsäkring räknas inte in i dödsboets tillgångar eftersom pengarna utbetalas till förmånstagare. Livförsäkringar med störst flexibilitet finns hos försäkringsbolagen.

Låneskydd

En vanlig form av livförsäkring är ett låneskydd kopplat till bolån. Försäkringen täcker den försäkrades del av lånet. Låneskyddet upphör vanligen vid 65 års ålder. Bankerna har olika tak för låneskyddet, vanligt är 1,5–2 miljoner kronor. Det finns en väsentlig skillnad mellan låneskydd och vanliga livförsäkringar. När lånet, genom låneskydds-försäkringen, blir löst ökar i praktiken värdet på dödsboets tillgångar. Utbetalning från en livförsäkring går däremot till förmånstagare och påverkar därmed inte dödsboets värde.

Kapitalförsäkring

Kapitalförsäkring är ett försäkringsskydd runt ett sparande, ofta i aktier, fonder eller en traditionell försäkring. Försäkringen har ett återbetalningsskydd som vanligen innebär att hela sparkapitalet betalas ut vid ett dödsfall. En förmånstagare kan få kapitalet vid spararens död men det kan också anges en ålder då förmånstagaren ska få ut kapitalet. Som förmånstagare kan valfri person sättas in. Om det finns en förmånstagare räknas inte kapitalet in i dödsboets tillgångar.

Våra livförsäkringar och familjeskydd

En bra livförsäkring betalar sig själv

UNIKA LIVFÖRSÄKRINGAR

Vår unikt goda ekonomi är den mest avgörande orsaken till att vi också kan erbjuda ovanligt generösa livförsäkringar. Den andra, är att du har ett bra försäkringsskydd och får ta del av vårt överskott i form av slutåterbäring. Den tredje, är att vi är ett ömsesidigt bolag där våra försäkringstagare också är våra ägare. Tillsammans utgör de grunden i alla våra försäkringserbjudanden oavsett utformning.

FÖRSÄKRINGAR SOM BYGGER KAPITAL

Vår försäkringsverksamhet är mycket kostnadseffektiv. Inte minst vår administration. Och vi förvaltar vårt kapital i sund balans mellan risk och avkastning. Under de senaste 20 åren har vår återbäringsränta i genomsnitt uppgått till knappt 9 procent.

ÖVERSKOTT BILDAR ÅTERBÄRING

Om det verkliga utfallet av vår verksamhet är bättre än våra antaganden uppstår ett överskott. Detta överskott fördelas till försäkringstagarna som återbäring i proportion till hur mycket de bidragit med.

Återbäringen är inte garanterad utan är en del av bolagets riskkapital. Det innebär att den både kan öka och minska under försäkringstiden.

PENGAR TILLBAKA OM DU LEVER LÄNGRE ÄN FÖRSÄKRINGSTIDEN

De flesta av våra försäkringstagare behöver aldrig utnyttja sin egen livförsäkring eftersom de fortfarande är i livet då försäkringstiden löper ut. Försäkringen har därmed fullgjort sitt syfte utan att ha aktiverats.

Andra livbolag bekräftar detta faktum med ett informationsbrev och inget mer. Så gör även vi, men vårt brev innehåller dessutom även annan viktig information till dig som försäkringstagare, nämligen information om utbetalning av uppsamlad slutåterbäring. Om försäkringen har medverkat till vårt överskott kan det bli pengar tillbaka. I vissa fall kan denna återbäring till och med bli större än vad du totalt har betalat i premie under årens lopp. En bra försäkring betalar sig själv kort och gott.